

V Praze dne 19. ledna 2010

Tisková zpráva

Pro pestrou přírodu, pro budoucnost“ - rok 2010 je mezinárodním rokem biodiverzity

Ministerstvo životního prostředí dnes zahájilo informační kampaň k Mezinárodnímu roku biodiverzity, vedenou pod heslem:

Mezinárodní rok biodiverzity - pro pestrou přírodu, pro budoucnost.

Ubývání biodiverzity, tedy rozmanitosti živých organismů, je jedním z nejvýznamnějších globálních problémů současnosti. Příčinou je zejména narušování a destrukce přirozeného prostředí, klimatická změna a také šíření invazních druhů. Mezinárodní rok biodiverzity, vyhlášený pro letošní rok Organizací spojených národů[1], má na příčiny vymírání rostlin a živočichů upozornit a zároveň se je pokusit zastavit či alespoň zpomalit.

„Nejdramatičtější změny probíhají v některých rozvojových zemích, zejména v oblasti tropického pásma. Pestrost přírody a krajiny je však ohrožena také v České republice. Ztráta rozmanitosti přírody neznamená jen ochuzení současných a budoucích generací o cenné přírodní bohatství, ale škoda vzniká také ve smyslu ekonomickém, sociálním a kulturním,“ upozorňuje ministr životního prostředí Jan Dusík.

Červený seznam IUCN (Světový svaz pro ochranu přírody) eviduje celosvětově téměř 17 tisíc druhů ohrožených vyhynutím. V rámci živočichů je to 21% savců, 12 % ptáků, 31 % plazů, 30 % obojživelníků a 37 % ryb. V rostlinné říši evidujeme celkem 74 % ohrožených vyšších rostlin. Jen v Evropě je to dle evropského červeného seznamu ohroženo bezprostředním vyhynutím 23 % obojživelníků, 19 % plazů, 15 % savců a 13 % ptáků. Mezi nejvýznamnější problémy české přírody patří urbanizace, fragmentace a unifikace. Přibývá zastavěného území, výstavbou silnic se krajina drobí na menší plochy, v jejímž důsledku se zmenšuje prostor pro život a migraci živočichů a rostlin. Vybetonovaná krajina hůř odolává přívalovým deštům a zvyšuje riziko povodní. Krajina se sjednocuje, ubývá pestrosti a různorodosti.

Zpráva o stavu přírody a krajiny v České republice [2] uvádí, že:

Na území ČR je v současnosti známý výskyt 80tisíc druhů (3500 cévnatých rostlin, 886 mechorostů, 40 000 druhů hub, 24 000 druhů hmyzu, 8000 ostatních bezobratlých, 711 obratlovců). Třetina z nich je podle kritérií IUCN hodnocena jako ohrožená.

Polovina druhů cévnatých rostlin na území ČR náleží do některého stupně ohrožení.

Vyhynuly některé druhy orchidejí, různé druhy plevelů.

Z původních 267 druhů kriticky ohrožených rostlin v r. 1979 se jejich počet v r. 2000 zvýšil na 476.

Vyhynulo 19 druhů našich motýlů a více než polovina zbytku je ohrožená (88 druhů).

Vyhubení hrozí více než 50% druhů obojživelníků a plazů ČR.

V ČR hnízdí asi 200 druhů ptáků, desítky přes naše území migrují nebo zde zimují. Na úrovni Evropy je ohroženo 37% druhů ptáků, Červený seznam ČR uvádí v kategorii ohrožených druhů celkem 52% ptáků.

U některých druhů je úbytek dramatický – koroptev polní 82%, čejka chocholatá 91%, některé druhy téměř zmizely (koliha velká, mandelík hajní).

Trendy poklesu je možné sledovat i u druhů dříve běžných (skřivan polní). Ptáci zemědělské krajiny a druhy vázané na mokřady patří mezi nejrychleji mizící druhy.

„Nejkvalitnější ochranu přírodního bohatství v jeho nezměněné podobě poskytují národní parky. Právě v nich lze obdivovat přirozené proměny ekosystémů, právě zde nacházejí domov nejvíce ohrožené druhy. Propojení ochrany přírody a šetrné turistiky přináší prosperitu místním obcím. Vyhlašování národních parků, chráněných krajinných oblastí či přírodních rezervací je účinným nástrojem státu, jak zachovat alespoň poslední ostrůvky divoké přírody. Neméně důležitá je ale i ochrana zemědělské krajiny,“ komentuje náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

„Zabránit překotnému zastavování krajiny může novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu zpracovaná ministerstvem životního prostředí, která momentálně čeká na schválení ve Sněmovně. Nejen že povede k vyšší ochraně půdy zavedením povinnosti vlastníků udržovat pozemky v souladu s jejich charakteristikou, ale díky valorizaci poplatků za vyjímání půdy ze zemědělského půdního fondu podpoří využívání starších zemědělských a průmyslových území v urbanizované zástavbě, a omezí tak další degradaci české přírody,“ dodává ministr Dusík.

V rámci informační kampaně se ve svých projektech a aktivitách ministerstvo zaměří na vysvětlení těchto tématických okruhů:

- Co je biologická rozmanitost? Proč je nezbytná?
- Jaký je stav biodiverzity v ČR?
- Co biologickou rozmanitost ovlivňuje, proč biodiverzita ubývá?
- Co děláme a co můžeme ještě udělat pro zastavení úbytku přírodní rozmanitosti jako jednotlivci, organizace, státy?

Koordinaci aktivit spojených s Rokem biodiverzity v České republice bude zajišťovat Ministerstvo životního prostředí ČR. V Koordinačním výboru pro Mezinárodní rok biodiverzity je také zastoupeno Ministerstvo zemědělství, resortní a nevládní organizace.

Konkrétní aktivity kampaně najdete v poznámkách [3].

Poznámky:

[1] V r. 2002 byl členskými zeměmi Úmluvy o biologické rozmanitosti a na Světovém summitu v Johannesburgu stanoven „Cíl 2010“. Jednalo se o iniciativu, jejímž smyslem bylo dosáhnout významného zpomalení úbytku biodiverzity na globální, národní a místní úrovni do roku 2010. V roce 2006 byl Valným shromážděním OSN "Cíl 2010" dodatečně zakomponován do tzv. Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals), které byly definovány již v roce 2000 a jejichž naplnění má vést k odstranění největších problémů rozvojového světa. Dnes je již jasné, že se kýženého cíle nepodařilo dosáhnout, nicméně právě proto je třeba v aktivitách pokračovat a snažit se zastavit úbytek biologické rozmanitosti během dalších let.

Valné shromáždění OSN proto ustavilo rok 2010 Mezinárodním rokem biodiverzity. V řadě států budou probíhat informační a osvětové akce, zaměřené na základní cíle Úmluvy o biologické rozmanitosti.

Zdroj: <http://cbd.int/>

[2] Zpráva o stavu přírody a krajiny, <http://www.mzp.cz/>

[3] Aktivity MŽP v rámci komunikační strategie Mezinárodního roku biodiverzity:

1/ Vybrané druhy a biotopy pro každý měsíc

Pro konkretizaci a přiblížení tématu ochrany biologické rozmanitosti a cílů Roku biodiverzity je pro každý měsíc vybrán jeden živočišný a rostlinný druh, vázaný na určitý biotop. Cílem je ukázat rozmanitost biotopů v ČR a na ně vázanou rozmanitost druhů živočichů a rostlin a ukázat problémy, kterým jsou tyto biotopy a na ně vázané druhy, vystaveny. Druhy byly vybrány i s ohledem vazby na určitý „příběh“, díky němuž bude snazší problematiku veřejnosti přiblížit a jasně vysvětlit.

Ve spolupráci s AOPK ČR bude pro každý druh připraven informační list ukazující širší souvislosti, příležitosti a ohrožení tohoto konkrétního druhu. Informace přiblíží MŽP veřejnosti formou tiskových zpráv, besedami s odborníky, neformálními setkání s novináři apod.

Druhy vybrané pro leden: rys ostrovid a hřib královský – druhy vázané na les. Více informací najdete v informačním listu.

2/ Měsíc mezinárodní úmluvy

Současně bude každý měsíc věnován jedné mezinárodní úmluvě v ochraně přírody a krajiny, jíž je ČR smluvní stranou. Cílem akce je nejen seznámit veřejnost s danou úmluvou a jejím zaměřením, ale zejména představit národní aktivity, kterými ČR danou úmluvu naplňuje a kterými přispívá k ochraně a udržení světové biodiverzity. Leden je věnován Evropské úmluvě o krajině. Bližší informace poskytne web MŽP.

3/ Týden pro biodiverzitu – 24.- 28. května 2010

Diskusní týden, zaměřený na průniky tématu biodiverzity a dalších témat, jako např. biodiverzita a česká rozvojová spolupráce, změna klimatu a její dopady na biodiverzitu apod. Každý den jiné téma. Diskusní týden se uskuteční v týdnu od 24.-28.5. 2010 v Malém sále Městské knihovny v Praze.

Seznam všech akcí, které MŽP připravuje ve spolupráci s partnerskými organizacemi bude uveřejněn na webu MŽP pod odkazem Mezinárodní rok biodiverzity.